

KUUSTBON

Organ för svenskarna i Estland.

Böcker för jordbrukare.

P. Byström.

Kunskap är makt, lyder ett gammalt ordspråk. Aldrig ha dessa ord haft större giltighet än i våra dagar, man skulle kanske hellre kunna säga: Kunskap är nödvändighet. Den som icke på något sätt förkovrar sina kunskaper i sitt yrke, blir ohjälpligt efter i nutidens nydaningsarbete på alla områden. Fördjupad kunskap om det egna yrket, bättre arbetsresultat, är tidens lösen. Inte minst gäller detta lantbrukaren och husmodern i lanthemmet.

De gamla hade sin kunskap, sin "bondepraktika", som visserligen till stor del var grundad på vidskepliga vanföreställningar, men därjämte även på en del riktiga iakttagelser, och denna kunskap gav i alla fall en viss stadga åt livsföringen, sådan den nu blev. Vi nyare tiders barn ha förlorat detta stöd, och ingen anledning finns att beklaga detta. Men, så mycket mera nödvändigt är det, att vi skaffa oss en ny och bättre kunskap i stället. Jordbrukarens yrke är det mångsidigaste och svårlärdaste av alla, det har sagts förut men det är icke dess mindre sant. Så mycket mera krävande i fråga om kunskapens mångsidighet är det även.

Jordbrukaryrkets hemligheter kunna visserligen endast läras av praktiken, genom många felgrepp och misräkningar, men dessa misräkningar kunna göras mindre svidande, om man så mycket som möjligt följer med vad som skrives i lant-

brukstidskrifter och böcker. Även om inte allt av vad som skrives är guld värt, så ligger dock en stor fond av erfarenhet bakom, som vi kunna tillägna oss mycket lättare genom att läsa om dem än genom att själva göra dessa erfarenheter. Genom att vi göra oss förtrogena med böckerna, lära vi oss att alltmer skilja på vad som har värde för oss och vad som icke har det. Alltnog, för den modärne jordbrukaren är boken ett lika viktigt redskap som plögen.

Allting har en ekonomisk sida, så ock denna fråga. Böcker äro dyra, det är sant. Tidskrifter äro billigare och de kunna ge mycket god vägledning i många saker. Felet med dem är blott, att man där inte alltid finner just de uppsatser, som man för tillfället bäst behöver, och om man i dag behöver läsa något, som skrevs om för en månad eller ett år tillbaka, så kanske man inte återfinner det. Grunden måste läggas av böcker, sedan kan man bygga på och reparera, vad som bryter, genom att läsa en bra lantbrukstidning eller-tidskrift.

Forts. sid. 4.

Brev från Pakri (Rågö).

Oaktat det är vinter och kölden lagt sitt istäcke över vikar och sund, är viken mellan Paldiski och L. Pakri den mest motsträviga och vill inte i år lyssna till köldens bitande ord.

Orsaken till att ovannämnda vik inte fryser är nämligen den, att det alltsedan hösten varit ihållande sydostliga vindar, som drivit till havs allt, som någon

gång kanske varit en liten början till en bastant bro mellan ovannämnda orter.

Då det ej är något ishinder, är även fisket i full gång med, tack vare den milda väderleken, tillfredsställande resultat. Eftersom priset på strömming varierar mellan 15—20 cent pr. kg. och fångsten är medelmätigt, så torde man just inte ha orsak att klaga.

Om det varma vädret håller i sig, så hoppas man kunna fotsätta fisket med mer eller mindre tillfredssällande resultat.

Aibo.

Estlandssvenska arbetsklubben i Stockholm

har åter ihågkommit sina landsmän med en större sändning präktiga klädesplagg, avsedda för barnrika familjer i svenskbygden. Gåvorna, vilka från Tallinn sänts till respektive orter i landsbygden, komma helt säkert att mottagas med tacksamhet. En del av plaggen har medlemmarna i Arbetsklubben tillverkat själva under Fru Hildegard Hellströms insiktsfulla ledning, andra åter äro köpta för medel, som hopbragts genom en basar, vilken anordnades kort före jul och till vilken flickorna förfärdigat typiska estlandssvenska handarbeten. Till denna fest hade de flesta estlandssvenskar i Stockholm infunnit sig, men även rikssvenskar ägnade basaren sitt stora intresse. Fru Hellström, som stod i spetsen för denna fest, hade på nyåret inbjudit medlemmarna till sitt hem, varvid man haft "så hjär-

Estlandssvenska...

tans roligt och skrattat så att tårarna trillat", som en av flickorna skriver i sitt brev till redaktionen.

Denna arbetsklubb har en alldeles särskilt stor betydelse som samlingspunkt för estlandssvenskarna i Stockholm. Därjämte påminner den dem ständigt om hembygden, då ju klubben arbetar främst för att hjälpa hjälpbehövande i Estlands svenskbygd.

Svensk kyrklig film i Tallinn.

Söndagen den 22 dennes voro svenskarna i Tallinn i tillfälle att få stifta närmare bekantskap med kyrkolivet i Sverige i detta nu vid en filmförevisning i Svenska kyrkans församlings-sal. Pastor M. Bielenstein, som rest till Estland på inbjudan av estniska och tyska föreningar för att hålla föredrag och visa filmer belysande olika verksamhetsfält inom den svenska kyrkan, hade vänligheten att demonstrera filmerna även för svensk publik. Svenska diakoniststyrelsen, i vars tjänst pastor Bielenstein står, har under det senaste året låtit infilma alla viktigare händelser inom det svenska kyrkolivet. Större delen av filmerna har pastor Bielenstein själv gjort.

Prosten K. Nilsson inledde förevisningen med några hälsningsord och nämnde även om att den svenska kyrkan följer med sin tid, då den t. o. m. tagit en så modärn uppfinning som filmen i sin tjänst.

Sedan ps. 204 sjungits, begynte förevisningen. I den första filmen fick man se bilder av den gamla wallinska psalmboken liksom även av den nya, bilder från invigningen av ett församlingshem, från en biskopsinvigning samt en hel mängd bilder från olika kyrkliga möten. Allt detta var mycket intressant, i all synnerhet som bilderna ledsagades av text och dessutom av förklaringar av pastor Bielenstein. Men största intresset tillvann sig dock filmen om Sigtuna-stiftelsen. Man lärde känna skolorna, elevhemmen och vilohemmet, men

främst livet inom stiftelsen, där både allvar och lek rymmas under samma tak. En oemotståndlig längtan grep en att personligen få vara med en gång bland de människor, som där finna vederkvickelse för både kropp och själ.

Efteråt samlades man i läsrummet där te serverades och sången ljöd. Fru Nilsson och fru Tegelberg skötte "Martas" sysslor.

Pastor Bielenstein ställde i utsikt att man även i framtiden kunde få svenska kyrkliga filmer hit över från Diakoniststyrelsen, vilket naturligtvis kommer att livligt uppskattas.

Sjuksyster till Noarootsi (Nuckö)

Enligt landskapsstyrelsens i Läänemaa beslut har en distriktsbarnmorsketjänst förklarats lediganslagen inom Martna och Noarootsi distrikt. Företrädere äger den sökande, som samtidigt är utbildad sjuksköterska. I löneförmånerna ingår förutom en månatlig lön på 50 kr. även gratis bostad (eller Kr. 7.50 i hyresbidrag).

Tjänsten torde besättas efter den 10 februari, då ansökningstiden utgått. Det är synnerligen glädjande att denna del av svenskbygden äntligen får en egen utbildad sjuksyster. Som känt har Noarootsi hittills varit vanlottat i detta avseende, då däremot både Vormsö och Ruhno (Runö) ha både sjuk-sköterska och sjukstuga.

Svenska gymnasiet gästar Vormsi.

Under ledning av magister H. Adolfsson besökte en grupp gymnasieelver söndagen den 22 d:s Vormsi. Denna gång medverkade de kärkomna gästerna med amatörteater och folkdanser vid Vormsi brandkårsfest i Hullo nya skolhus.

Den i allo vällyckade aftonen inleddes med ett kärnfullt och medryckande anförande av magister Adolfsson, som hävdade, att i det kulturella utbytet svensktrakterna emellan ägde ambulera amatörteater-

trupper stor betydelse. Även borde den i Sverige så populära allsången vinna större spridning bland de musikaliskt rikt begåvade estlandssvenskarna. Därefter följde ett skådespel i två akter, "Spökeriet", som med starka applåder kvitterades av åhörarna i den till bristningsgränsen fyllda salen. En särskild succé blev de taktfasta och harmoniskt framförda 5 folkdanserna. Skolföreståndaren A. Nyman gav i välvalda ordalag uttryck för allmänhetens tack för dessa friska kulturfläktar från vår egen högre bildningshärd. Ett samfällt välkommen igen!

Elektrisk belysning även till landsbygden.

Förra veckan hölls i Tallinn en konferens, varvid ståndpunkt fattades till förslagen om Estlands elektrifiering. Mötet leddes av minister Viitak, som är ordförande i Elektriska kraftkommitten. Denna kommitté har utarbetat 3 förslag. Enligt alternativ I skall hela landet förses med elektrisk kraft från de redan befintliga kraftverken i Tallinn, Ellamaa och Ulila samt nya kraftverk byggas i Narva och Tori-Levi (vilka i så fall drivas med vattenkraft) och vidare ett kraftverk i Kohila (drivet med ånga). Högspänningsledningar dragas längs linjerna Narva — Tallinn och Tapa — Tartu, varifrån strömmen ledes via transformatorer längs lågspänningsledningar till konsumenterna.

Alternativ II överensstämmer med alt. I, blott med den skillnaden, att i stället för Narva vattenkraftstation bygges i Kohila en stor ångkraftstation, vilken jämte kraftverket i Tori-Levi i så fall är huvudkraftstationer i landet. Enligt alternativ III åter framläggas den elektriska energin i Tallinn, Ellamaa och Ulila som hittills, men måste kraftcentralerna där i så fall förstöras och ett elektricitetsverk dessutom byggas i Kohila.

Av kalkylerna framgår, att ehuru förverkligandet av alt. I kräver den största kapitalinvesteringen, blir dock kostnaderna härför ung. 1 cent

Elektrisk...

billigare per kilowatt-timme än enligt de andra förslagen. Efter en livlig diskussion och omröstning antogs förslag I.

Nu får man alltså hoppas på, att den dag, då elektrisk belysning finnes i var stuga på landsbygden, icke är alltför avlägsen.

Esterna planera åter sillfiske.

Som bekant, har fiskeribolaget "Kalandus" de två sista åren inte mera varit ute på sillfiske. Praktiken har visat, att sillfiske med stora ångfartyg inte bär sig.

Nu har man åter börjat tänka på sillfisket, men denna gång inte med ångfartyg, utan med större segelfartyg. Det är skeppsredaren Kristian Jurnas, som kommit med dessa planer.

Han har för avsikt, att bilda en s. k. segelfartygsflotta. Till denna "flotta" skulle följande segelfartyg höra, nämligen "Mihkli," "Allase," och "Gunni". Av dessa är den första över 1600 och de övriga över 1200 reg. ton. En sådan "flotta" anses vara tekniskt lämpad för sillfiske.

Kristian Jurnas befinner sig för närvarande i Danmark och anländer antagligen i början av nästa månad till Pärnu. Även hörs det, att esterna ämna företaga denna fiskeritur tillsammans med finnarna, vilka besitta större erfarenheter i fråga om sillfångst.

Nära 50% av Estlands elever erhålla inte fullständig folkskolebildning.

Läraryrkesförbundets tidskrift "Kasvatus" ger uppgifter om huru många elever det finns i

Estland, som inte erhålla fullständig folkskolebildning, d. v. s. sådana, som inte avsluta 6 I-klassig folkskola. Sorgligt nog framgår av siffrorna, att antalet av sådana under förra året utgjorde 42,3% av elevernas totalsumma. Sålunda se vi, att nära hälften av vårt folk, inte erhåller ens fullständig folkskoleutbildning.

Bildningsministeriet har närmare börjat undersöka saken, och har redan på en del ställen satt i gång med en s. k. änk. Enligt statistiken innehade Vörumaa procentuellt första platsen bland dessa, som inte avslutat skolan. Där var motsvarande siffra t. o. m. 59,5. Varav detta kommer sig, är inte gott att veta.

Förra året fanns 108.800 skolpliktskyldiga barn, men summan av eleverna var 108.000, alltså 800 mindre än vad den borde ha varit. Härav framgår

Fröding som stilist och verskonstnär.

Fil. stud. E. Lagman.

III

Alldeles egenartat är Frödings bibliska språkbruk. Ett utmärkt exempel härpå är kärleksdikten "En hög visa," som är imitation av bibelns höga visa. Skalden använder sig här av de språkliga och rytmiska finesser som förekomma i förebilden. Så t. ex. upprepar han samma tanke i två på varandra följande verser:

*Haven I sett min kära,
haven I sett, om min unga ros
gått denna vägen framföret?*

Också uppvisar dikten språkligt en del egenheter, såsom gammaldags böjningsformer och vändningar: hennes däjelighets makt, den där nederslår, starkt dån, ho kan motstå mig, glammandes, hennes röst är som ett vackert läte, läggandes råd i min själs ondsko o. s. v. Med säregen konst skildrar Fröding här naturen i de mest stämningfulla bilder med några enkla ord bredvid gammaltestamentliga uttryck:

*Jag kom till min käras boning,
när aftonen nalkades och skug-
[gan förlängdes,
och min käras faders björkar
[stodo gröna,
och doften av de björkar var
[ljuvligare än myrrha
och nardus och alla de apote-
[kares pulver.*

Särskilt lyckad är skildringen av hans kära:

*Min kära är såsom en ung gran,
såsom en sjungande vattubäck
och såsom en ung ros,
när daggen faller vid morgon-
[tid.*

Fröding har ej nöjt sig med att endast berika sitt ordförråd genom dialekten, utan han har även skrivit hela dikter på folk-mål, t. ex. "En litten låt om våren", "Farväll" o. a.

Vi skola nu betrakta de nybildningar, egendomliga ord-sammansättningar och böjnings-former Fröding använder sig av. Dessa förekomma framför allt i "Värmländska låtar" i karaktärs- och folklivsskildringarna. Där finna vi ord som framföret, grannlåtsklädd, påsk-dagspräst, kattguidsväst, ung-tallssmidig och enstamsvig, råbocksspringa, lokattbukter, trollpackskonster och sattygs-funter, veckvill och månadsga-

len, gäcksam, skojsam, vischa, långskankspojke i kortbensbyx, långkuttan, trevsamt (pro trivsamt), sötmut, bjällklang (pro bjällerklang), gren och flen, hyttade, gnall, han svor, satt det oste och brände, ger attane fan, vad det tänks eller tycks o. s. v. Det var endast några exempel ur ett rikhaltigt förråd.

Fröding är en verskonstens mästare. Han förstår att utnyttja alla medel, som stå honom till buds för att göra versen så fulländad som möjligt.

Särskilt vackra äro ljudmålningarna. Den lilla stämning-bilden "Vallarelåt" torde vara ett av de bästa exemplen härpå:

*Hör du ej bjällrorna, hör du,
[hur sången
vallar och går, och går vilse i
[vall.
Bjällklangen dallrar och faller
[och stiger,*

Genom de ständigt upprepade l-ljuden framtrölar bjällerklangen, som dallrar i den stilla kvällsluften. I s-ljuden höra vi suset i skogarna:

*Suset är stilla och vilar i ro.
skogen är sömning och kvälltung
[och tiger.*

Forts.

Nära 50 %...

att dessa 800 överhuvudtaget inte besökt skolan.

Antalet dagar eleverna varit varande från skolan utgjorde 1.400.000. Detta blir i genomsnitt 13 dagar per elev. Naturligtvis kan en sådan massfrånvaro inte anses för giltig och därav kommer det sig även, att frånvaro från skolor av giltig orsak blir blott 7,5 dagar per elev. Därför har även omkring 8000 kr. utfärdats som böter för sådana.

Antalet av skolträdgårdar utgjorde 889. På landsorten saknas sådana blott vid 178 skolor. Lekplan saknas vid 152 skolor på landsorten och vid 24 skolor i städerna.

De kvinnliga lärarnas antal har stigit med 37.

Utgifterna för folkskolorna utgjorde 7.381.000 kr. Därav gav staten 4.373.000 och 3.008.000 kr. ommunerna.

Till byggandet av nya skolhus anslogs lån på 801.200 kr., det är 424.000 kr. mera, än under året förut.

Böcker för...

Det har förut varit en brist ifråga om billiga, lättlästa böcker i jordbruksfrågor på svenska språket, medan det däremot funnits tillräckligt av stora och dyrbara samlingsverk. På senare tiden har denna brist börjat avhjälpas. Flera förlag ha gett ut serier av små, billiga handböcker i olika ämnen rörande lantbruket, de ha också fått en strykande åtgång. Det är i första hand Lantbrukssällskapets Tidskriftsaktiebolag, som gett ut många utomordentligt goda handledningar för billigt pris. Helt säkert finns det i svenskbygden många vakna, framåtsträvande unga lantbrukare, som skulle kunna ha nytta av dessa böcker, och jag skall därför i det följande ge en liten översikt över några av dem.

Barcelona föll utan nämnvärt motstånd.

General Francos trupper marscherade igår in i Barcelona. Befolkningen hälsade de inmarscherande trupperna med stormande bifall. Man gick t. o. m. så långt, att ryttarnas hästar kysstes.

Birkasvännernas vinterting

hålles söndagen den 5 februari kl. 12.00 på folkhögskolan.

Allas närvaro är absolut nödvändig.

Välkomna!

Svenskt i Estland.

“Ehuru estlandssvenskarna leva under blygsamma omständigheter och ha många bekymmer att kämpa emot, spirar det dock bland dem en märklig svensk odling,” skriver red. Göran Stjernschantz i en artikel under rubriken “Svenskt i Estland” i den finlandssvenska tidningen Västra Nyland. Senaste sommar företog han i ett journalistiskt uppdrag en resa i Estlands svenskbygder och skildrar sakligt och vederhäftigt sina intryck av svenskarnas ställning här.

Svenska Odlingens Vänners bibliotek

i Tallinn hålles hålles varje helgfri onsdag mellankl. 8—9.

Statistiska uppgifter

(inom parentes fjolårets).

Vormsi St. Olai församling

Födda 28 — 14 g. 14 fl. (38)
Döda 28 — 9 m. 19 kv. (35)
Vigda — 10 par (8)
Konfirm. 46 — 18 g. 28 fl. (53)

Noarootsi St. Katarina

Födda 26
döda 17
Vigda 13
konfirm. 65

Kriget i Kina kan vara i 20 år.

Förklaring av den japanske krigsministern.

Tidningen Angriffs korrespondent har haft en intervju med japanske krigsministern Itagaki, som därvid förklarade, att det kinesisk-japanska kriget med hänsyn till sin speciella karaktär kunde vara tio och kanske t. o. m. 20 år. Ita-

Utgivare:

Svenska Odlingens Väner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

E. Nyman.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 ” ” 1:—	1/2 ” ” 2:—

Rättelse.

I senaste nr. av Kustbon har ett fel insmugit sig i artikeln “Hur estlandssvenskarna gifta sig, och hur de borde göra det”.

Sälunda bör det vara: Av de ingångna äktenskapen voro 66,7 % mellan svenskar, 30% mellan svenskar och ester och 3,3% mellan tyskar och svenskar.

gaki yttrade, att Tjiankaisjek fortfarande har en stor armé, men att denna börjar lida brist på vapen. I Japan vänta 2 miljoner vapenföra unga män på att inkallas till militärtjänstgöring i händelse någon fara hotar.

De av Kustbons ärade prenumeranter, som ännu ej erlagt sin prenumerationsavgift för 1938, torde benäget göra det med snaraste.

Likaså är det viktigt att förnya prenumerationen för 1939 i så god tid, att avbrott ej uppstår i expeditionen av tidningen.

Herdina Lindebergs eftr.

Inneh.: Anna Sultan

Stora Torget 3. **Linköping** Tel. 178
1:sta kl. Konditoriserivering: Choklad,
Konfekt, Bakelser och Småbröd.

A.-B. LYCKES SÖNER

Fiskebäckskil.

Konservfabrik för inläggning av finare anjovis och sillkonserver. **Tel. 15.**

FENIX

Föreningsgat. 7.

Gå till den av dessa restauranger som är Eder närmast då Ni vistas i

MALMÖ

Intima och hemtrevliga lokaler.
Omyckta klubbrum.

Direktion: Aktiebolaget Malmörestauranger.